

Sláttumenn.
Frásagnir af ýmsum ein-
kennilegum fjáraflaaðferðum.
12 blöð. Reykjavík, 25.apríl 1927.

57.

Sláttumenn.

Sumarid er lengi á, þó heildalega gangi það í gætt, gjöra víst flestir menn sér vonir sínu, að eðli verði það svo kalt, að þeir er heystkaps stunda, þessu eðli í sláttumönnum að haldur.

Nú er það svo, að ég hef nú margt á safnuð ymsu gómlu (og endu nýju) og gagnlegu til þess að það eigi týndist öndur með öllu. Gjöri ég hald fyrir að sumt af þeir þygi af til vilt allmerkilegt, t.d. gömul orð, sem vegna breyttra atvinnu-vega í landinu, hljóta að fynaast og falla í gleymistun, svo af kyrmi sögur og stærðblau, gömul sálma- og kvæða-lög, gættis-hermun, málþori og framburður ymsa merkna manna, sem lidnir eru og endu margu mistafandi ræðustöðvunga, prenta og „prelata“ og síðast en eðli sígt starfsemi ymsa manna, sem af hefji nefnt sláttumenn. Safnuð í heild sinni hefji ég nefnt „frama-mark“ og er það hild síðastnefnda (sláttumenninn) í safni þessu, sem hér verður þó að litlu leyfi sé, teikt almenningsi, til athugasemja, gagns og gagnans, fyrst um sinn.

En nú er það dælitid einhennilegt við þessar frásoqur um sláttumennina, sem ég segi frá, að þeir eru eðli sláttumenn í eiginlegum eða veijulegum stíllingum: Hafa mást á aldrei í afi sínu handlíkrið og eða hréfi, eðli steyid eitt einasta ljófar í sínu eða faduvelli, en mög þó með réttu nefna sláttumenn fyrir þá. Áður fyrri, fyrir svo sem 50-60 árum voru sláttumenn eigi til hér á landi, mér er nær að segja að þeir hefji eðli þekkt; nú eru þeir eins og ný í myndun og leitast í ymsum myndum, ótal kyrmsögur um þegar til orðnar um þá, suman vitanlega nátturufjötur og orðum auknar, en margar dagsammar og samansögur, jafnvel stjállega.

Það er mið í síðari árinu orðinn dagloper viðbúndur, að manni 2.
afli sér þárunna með því að „slá námgan um nokkru þugi eta
þrudruð klína, jafuvel þrisundri, mi þess eoa notkennitinnu síðar
að lala^{þá} eja^{þá} eij optar oða sýna nokkru viðleitni til þad að undurbooga
þainu skuld sína. Adrir auglýsa svo vamingu sínu etantandi sem
innan, að etaki er um að nota í því efni annað en blekkingar og
báloþjúr einar og er slíkt kallað t.d. í Donnóstru „Falstað þetta-
ma“, sem þungu settu eru lagðar við, ef etaki heyring. Hér í
landi er etaki sama fjýðing loyd í þetta: Hér er slíkt að loynu
álitid jafuvel leggjast eta að minna kosti viðalauð. En í med-

3

vitund manna og að álitu allra soniloga ráðvandra manna, er
það þó ^{þvortu} eigi falid meinslaust né mannsótandi fyrir þjóðina og við-
steipt. líf kemur og er vitauloga í því leyft, að almenningur umis álitid
um þad fast þó eitthvaf kunnis að vera loyid við þad, og að þad umis
undir nýngum kringum stóðum getu haft þau áhrif í þá fróðan almen-
ing og sérstaklega erlenda menn, sem etki þekki til, að þeir glepiot í
ad þriðja því, að hér er etaki um ninnar blekkingar að nota: Þeir þekki
etki, slíkt heims hjá sér, nema meðal fjflidjótustu fjloþamanna, sem þó
jafuframt ann bécitt áfram gegn öllu síðferdislegu velseni og í ófrá-
vitjanlegu áreistur við loynu.

En þad eltri alltitt, t.d. hér í Þessjavita, ad mædur þeyri manni seggi: 4.
"Gy þarf ad slá mér einhveru stadur hundrad kall". Gða: "Hann sló mig
nu 50 krónur o.s. fow". En eltri þanna kominn noy þeimild til þess,
af þess sögninni "ad slá", ad kalla slíka manni sláttumenn?

Jafufram þvi sér en þel nauðsyn í, ad froðu mennu nu þessi efri,
get en þugsad mér, ad þrátt fyrir þad þó þad í sjálfs sér sér en þu gledi-
lidindi sem en þu þu med þessu, þá sér þó þu niðslöf í sambandi við þau
sem þu þu dótíð þessu. Þannu geti þu þrátt fyrir allt og allu
þannu af ad láta ryf þann af þessu sér, enda mætti þannu geti orðit
móttum til varnarað og viðvornar og sjái þessu ad sér en slíku
sláttumennu sér hér nu ræðir allu ut á völdum, med vopn sín
móti varnar líttum og andtrúa almennu. Þessu þvi þessu þau lítt
orðit til þess ad froðumennu, skemta þessu og advarn þá, vori til þessu
þessu ad nokkru leyfi nátt, enda en slíkt alltitt í erlendum blóðum og
líttum, svo, ad en en þessu þessu og þvi ad þessu þessu þessu
þessu.

Adur en en þessu í frá sögnunni, vil en þessu þessu, ad en þessu í
þessu þessu þessu og slíku, þessu og þessu, sem samu þessu,
ad hér sé þessu alltitt, sem þessu ad samu þessu sér en.

1. Einhveru þessu ad samu þessu þessu, ad þessu þessu
þessu í slíku þessu þessu þessu sér hér í þessu, og
þessu þessu ad þessu sér 200 krónur, þvi svo stödi í þessu sér, ad
þessu þessu þessu þessu þessu þessu í þessu, en þessu þessu
þessu þessu þessu í þessu og þessu þessu til ad þessu þessu
þessu þessu þessu, enda þessu þessu þessu þessu þessu ad þessu
þessu þessu þessu til ad þessu þessu þessu í þessu þessu.

Þessa ósto móður sinnar gæti hann ekki epps þótt hann þótti
að eiss að einhver gæðhjartadur móður vildi lána sér 200 kr. til
farar eyris vestur í Sand og þaðan aftur.

Embættismáðurinn komst við af báginnum nuga manns-
ins og bjóst til að verða við bór hans, en hugaði sér þó um efer-
litla skuld og sagði síðan:

„Hvendi þer Caturinn, sem þér emd að hugsa um að fara
med?“

„Hann þer Eld fjórnum sínum listum, eda kl. 6 í kvöld“
svaraði þellurinn.

„Jaja, það er goð, þellur minn“, sagði embættismáðurinn
komið þér þá kenta hugað aftur kl. 5 og við þess þess
ef þér þó þess þess þess med. Eg ætla nft. að tala við Skunungj.
minn vestur í Sandi og bjó. Hann að greuolast eptir þér
því mig hvernig móður yðar líður núna.“

Þellurinn gekk út og - kom aldrei aftur!

Embættismáðurinn hafði þessid fella vissu fyrir þó þó um
daginn að máðin þessins hafði dæð fyrir átta árum og
allan þann tíu. Þessid máðurlaus í gróf sinni í Kirkju-
gáðinum hér í Reykjavík.

Fyrir nokkrum árum, var maður nokkur í gangi um Austur-
Ströti í Reykjavík og staddur á milli hjóla og handri krossu, sem stáð
alstígjand frá undan dyrum Hotel Postens. Hann stóð aði kross-
na og só að í Galíkemur var hnakkurur sí, er hann hafði þá fyrri
fæim árum lánað manni, er Gwendur var kalladur, og heima átti
hér í nágrenni Reykjavíkur. Hnakkurinn var svo til nýr og maðurinn,
sem Lúgar hét, þótti þakka þar eign sína. Hann gengur þús inni
veitinga húsið og sér að Gwendur situr þar ein og dæpur við autt
bord. Hann heilsar Gvendi og talar þann að ganga út með sér. Gwendur
gerir það, og er ítt var komið, segir Lúgar:

"Hegðu nú, Gudmundur minn! Þyfir þér stóð mál til komið af
þú stólar mér hnakkurinn minn, sem ég lánaði þér í lítillýru
og sem þú ert nú með hjénu á dröjinni þinni?"

"Jú, jú," segir Gwendur, "ég hef aldrei náð í þig til að stíla
þér hnakki skattanna. Það er best að þú talar þann, ég reyni að

fá mér lánaða hnakkspítu einhverus tadar til að komast heim. — En
 heyrdu Lúgar minn! Við skulum koma inn aftur og fá okkur einu
 bollu af Kaffi og vel út í það! Lúgar tók því ekki færi. Og er
 þeir zeugu inn göngin að veitingasalum, seyr Svendur í hálfumíngr
 við Lúgar: „Tanta þú Lúgar, þú ert svo melstuv; ég skal bozza, en
 sjáðu mér um að við fáum gott Kaffi og vel út í það.“

Þegar þeir höfðu setið þarna all- langa stund og neytt þess sem
 var búið, en það voru tveir bollar af Kaffi o. s. frv., seyr Svendur:
 „Getta var mér bozileg þressing, ^{en} mig sár Lúgar í meira. Við
 skulum fá okkur í bollana einu sinni enn, það er alveg óþótt, því
 ég bozza; þantadu barn meira Lúgar minn, en ég etla að streyfa
 herna út fyrir í medan og gófa að meira straklausnu, hvort þú ert
 mér ekki orðin klunnur.“

Svendur brá sér út, en Lúgar sá hann aldrei aftur — í þessu lífi —
 en mér eru þeir báðir laudir.

3. ^{annar var,} Svein maður, útgerðarmaður en hinn embættismaður, bjuggu ^á sömum götu hér í Órögliavé. Þá átti höfðu þeir þá orð á sér, að þeir voru búið vel efnaðir maður og óveijulega böngrindugir. Ekki var það laust við það að þeir voru búið, hvor í sínu lagi, farnir að verða aðgættari en áður með að vera einir í vextum fyrir einstaka maður: Vori annar maður, þekktur og vel meyndi, annað hvort útgæfandi eða ábæturin á nokkru hundrata króna vexti, létu þeir aftast til leiddast að hjálpa mönnum í þessum efnum, sér staklega, ef sá, er hjálparinnar beiðdist, leit út fyrir að vera dæltid maumbalozur maður. Þó ungu og óþekktu vori.

Embættismaðurinn hét A. og útgerðarmaðurinn J.

Einum góðum vedurdag í júnimánuði, kemur ungu og efni legru maður inn í hús embættismaðursins, A., með 500 króna vexti og leiddur hann að stúfa í hann nafu sitt sem útgæfandi og leður þess getid, að útgerðarmaðurinn J. átti að stúfa í hann sem ábæturin og sé hann nú jafu fram í leid til hans. A. stúfar nafu sitt og þekkturinn J. er á leiddis að hús J. og sér A. að hann gengur þar inn. Hann þótti þá svo vita að allt mundi vera rétt sem þekkturinn sagði. Síðan ber þekkturinn upp vindi sitt við J. og segir ni að A. átti að verða ábæturin í 500 króna vexti sem hann sýnir honum og J. verði útgæfandi. J. stúfar nafu sitt og sér að þekkturinn gengur inn í hús A. um leid og hann fer þar fram hjá í leid til bankans og heggur

ad allt mundi standa heinsu sem þekkturinn sagði honum. Sex mánuðum síðar fái þeir hvor um sig A. og J. tilkynningu um það frá bankanum að þar sé vextill með nafni þekkturinn sem samþykkað og nafni þekkturinn sem útgerðarmanninn - A. nafni ábæturinn er staki tilkynnt - þeir bregða því við og fara í bankann og verða þess þá varir, að hér er nú 500 króna vexti að roða, en þekkturinn farnir til Ameríku fyrir þessum sex mánuðum og hefur hann hvortá heggur ni ségt hér síðan.

4. Tóttó notkenni, sem gefin er út í Paris (1925-26) og sem heitir 10. "Musique Adresses-Universel", hafa notkni hljóðföru- og nöfn- seltjendur auglýst nöfn sín og starfssemi í þessu sviði, þá í medal var í undirritadur.

Þegar í fátölu bóðinn, sá í, að medal 60 þúsund auglýsenda voru aðeins ~~6~~ ¹⁰ hljóðföru frá Íslandi, sem þar virtu nöfn sín og tölu auglýsingju gefin einar 20 línur í bóðinni. Þáframt grunadi mig, að eitthvað væri, ef til villi, athygnvert við 12 línurvar af þessum lutluðu - tímar 8 minntu semilega gæta stöðigt - því að þar stöð (og stendur): ^{Ísland} ~~Ísland~~ Atkureyri.

Hljóðföruhús Reykjavíkur. -

Pianoo, Harma, Tröt., Fono., Musikal - (Hovedkontor: Reykjavík)

Hafnarfjörður: Hljóðföruhús Reykjavíkur. - Pianoo, Harma, Tröt. Fono, Musikal. - (Hovedkontor: Reykjavík). x

Ísafjörður: ^{Hljóðföruhús Reykjavíkur. -} Pianoo, Harma, Tröt., Fono., Musikal (Hovedkontor: Reykjavík).

Vestmannaeyjar: Hljóðföruhús Reykjavíkur. - Pianoo, Harma, Tröt. Fono, Musikal - (Hovedkontor: Reykjavík).

Reykjavík ^{2000 línur} Hljóðföruhús Reykjavíkur, Austurotroti 1. - Pianoo, Harma, Tröt. Fono., Musikal (Fil: Atkureyri, Ísafjörður, Hafnarfjörður, Vestmannaeyjar.)

Uppendur "Musique Adresses Universel" skrifdu mér góðu nýrind og bádu mig að leiddi, allt það er vinkonni Íslandi í auglýsingum þessum, ef ég heldi þess þarf: Skylla út það semkangt vori og bófa nýjann nöfn - um við, ef um þau vori að ræða, því nís í ár gæti bókin gefin út í miklu stöðri skil en áður.

Ög faldi mér þú skylt að leita sem flestra upplýsinga um þetta atviki og skrifast því, 12. marz í vetur, áttum þegar fögjetum um á

þessum 4 Stofnum: Akureyri, Fosfirdi, Hafnarfirdi og Vestmanna-
eyjum, fyrir spurnin notkenu um þetta og var fyrsta fyrir spurn-
in þannig hljóðandi:

„Hefir Hljóðforstúis Þesjauitern verjmarrettindi : Akureyri (Fosfirdi
Hafnarfirdi, Vestmannaeyjum).

Þesjafjetim : Akureyri svarar 17. marg: „Hljóðforstúis Þesjauitern...
— hefir aldrei hejjet hér verjmarlegji og hefir hér engi útórku
og engan umboðsmann, mér vitalega“.

Þesjafjetim : Fosfirdi svarar 17. marg: „Innseth firmu (s. o. Hljóðforstúis Þesjau-
itern) hefir engin verjmarrettindi hér, hvorki neðir nefni
for Annar Fridsilesson nó manns kemur þer um þadhafti ef
einuig opurt hvort sas veri) og hefir yfir hefir engi útórku
hér“.

Þesjafjetim : Hafnarfirdi svarar 17. marg: „... Hljóðforstúis Þesjauitern“
hefir eigi fengid hér legji til verjmarrettindis og selur hér eltri
neinar vörur, hvorki i eigin nefni nó notkenu annars manns...
.....

Þesjafjetim : Vestmannaeyjum svarar 3. apríl: „Svair neitandi vid öllum
spurningunum.“

Eg álit það ætli í mínu fori hér og í sambandi við frábarni 12
þessar, sem aðeins eru birtar, eins og áður segja, minnum til fróðleika
og skemmtunar, að leita minnar álystlunn frá þeim í þessu sinni sta á
þessum stað, en vil þó geta þess, svo að laug þessi og stóri séd minni
fara í auflýsingum sínum og lét minni sjálfs danna minn það hvost
þeir en það gæra, minni vera ólíklegir til þess með öðru, að "Krita
lidur" í ymsum og margvíslega hátt annars, þegar minni vísuþykki
er að ræða yfir höfuð.

Að endingu leyti ég við, að fleiri hvel minni á þessu til
grafar, minni líto efni, þó að hér verði, sá minni minningu, stótar
að minna.

Reykjavík, 25. apríl 1927

Jónas